

Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

Bergen, 19.06.2014

Høringsuttalelse om Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva kraftverk i Kvam Kommune, Hordaland.

Viser til mottatt brev vedr. søknad fra Fjellkraft AS, datert 26.03.2014, om tillatelse til utbygging av Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva kraftverk i Frydlielva i Kvam kommune, Hordaland. Kraftverkene vil være driftsmessig uavhengige av hverandre, men løsninger og økonomi forutsetter at begge prosjekter realiseres samtidig, og derfor er konsekvensvurderingen gjort samlet for begge kraftverkene.

Per dags dato ligger det 7 søknader om tillatelse til utbygging av småkraftverk i Kvam kommune alene, inkludert søknad til Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva kraftverk. Med tanke på at den økologiske belastningen i området vil bli stor, og dette vil kunne få fatale, negative konsekvenser for det biologiske mangfoldet, er Naturvernforbundet Hordaland (NVH) er kritisk til at Fjellkraft AS skal få konsesjon til å bygge ut Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva kraftverk. Dette begrunner vi på følgende:

Generelt om tiltaket

Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva kraftverk vil utnytte et fall på henholdsvis 200 meter og 230 meter i Frydlielva. Vanninntaket er planlagt på 460 moh. for Øvre Frydlielva og 260 moh. for Nedre Frydlielva med kraftstasjon på henholdsvis 160 moh. og 30 moh. Vannveien er planlagt som profilboret tunnel med total lengde på 360 meter for Øvre Frydlielva. For Nedre Frydlielva er det planlagt rørgate hele veien der den øvre delen på 850 meter skal legges på fundament i tunnel og de nedre 650 meterne blir nedgravd rørgate i grøft. Det er planlagt å etablere 700 meter ny veil tilknytning til kraftverkutbyggingen. Øvre Frydlielva kraftverk vil ha en installert effekt på 3,5 MW og Nedre Frydlielva kraftverk vil ha en installert effekt på 5,02 MW, noe som vil gi en samlet årlig produksjon på 21 GWh.

Hydrologi

Utbyggingen vil føre til en redusert vannføring på totalt 1700 meter av elvas strekning. Slipp av minstevannføring er planlagt til 28 l/s for Øvre Frydlielva og 60 l/s for Nedre Frydlielva hele året. At Øvre Frydlielva og Nedre Frydlielva er småkraftverk er svært uheldig med tanke på at små kraftverk ikke kan utnytte flomvannføringer. Dette er ikke effektiv, og gir et tap på energi som er lett tilgjengelig. Det er også svært uheldig for det biologiske mangfoldet med tanke på

de store variasjonene i hydrologien i området.

Biologisk mangfold

Verdifulle naturtyper

I influensområdet er det registrert to naturtyper med B-verdi: bekkekløft og bergvegg, i tillegg til registrering av en rik edelløvskog med B-verdi i området for planlagt rørgate og massedeponi samt registrering av den rødlistede naturtypen fosseberg med status nær truet på strekningen for det øvre kraftverket. For bekkekløften vil tekniske inngrep som elveinntak og tunnelpåslag gi en del arealbeslag, i tillegg til at den rike edelløvskogen vil bli sterkt påvirket av planlagt rørgate og massedeponi. For fosseberget i Frydlielva vil redusert vannføring være negativt, og redusert vannføring kan gi endret artssammensetning helt inntil elva i bekkekløften.

Flora

Artsmangfoldet for flora i tiltaksområdet vurderes samlet som relativt stor. Den planlagte rørgaten i nedre del vil fortsette forbi vegetasjon som består av alm-lindeskog med ask, alm, lind og hassel som dominerende arter i tresjiktet. Partier med alm-lindeskog er avgrenset som naturtype etter DN-håndbok. Treslagene Ask og lind er rødlistede (med status nær truet), og i rapporten skrives det at "tiltaket vil medføre betydelig hogst av ask (NT) og alm (NT)". Det er påvist opp mot nesten 30 ulike mosearter og nesten 20 lav arter i både tiltaksområdet og influensområdet, men det er derimot gitt veldig lite opplysninger om påvirkningen minstevannføring og eventuell tørrlegging av elvestrekningen vil ha på disse artene. I tillegg er det påvist arter av skorpelav på både ask og alm, men det er ikke oppgitt hvilke arter av skorpelav det er. Da det skal være betydelig hogst av både ask og alm bør det gjøres grundigere undersøkelser og oppgis hvilke arter av skorpelav som finnes i området. Skorpelavsfloraen er meget dårlig undersøkt, så potensialet til å finne nye arter som er oppført på den norske rødlista er betydelig. Siden floraen er lite kjent er det også viktig med videre kartlegging. Det er ikke mulig å gi utfyllende råd om tiltak for bevaring når kunnskapsgrunnet er dårlig.

Fauna

Fiskemåke, som er en rødlistet art (NT) er kjent fra influensområdet, i tillegg til fossekall. Det skrives videre i rapporten at "faunaen i influensområdet består trolig av vanlige arter og arts mangfoldet vurderes å være representativt for distriktet". Dette er antagelser og det bør tas hensyn til at det er muligheter for arter i området som ikke regnes som vanlige. Det bør også tas til vurdering at det bare er blitt gjennomført totalt 2 befaringsdager, henholdsvis 12. Oktober 2012 og 23. Juli 2013. To dager med befaring er åpenbart ikke tilstrekkelig lenge nok til å kartlegge alle arter i et så stort område. I tillegg bør det nevnes at en befaringsdag i høstsesongen (12. Oktober 2012) vil medbringe betydelig med mangler og ikke være representativt, da dette er en tid av året da mange arter, av både dyr og spesielt planter, ikke vil være til stede.

Da store deler av informasjon om de ulike registrerte artene er hentet fra aktuelle databaser (som Artsdatabanken), bør det også noteres at det gjerne vil mangle informasjon og registrering av andre arter i området. Veldig ofte er det amatører

som legger inn observasjoner i slike databaser, og arter som er sjeldne og vanskelig å artsidentifisere blir gjerne ofte ikke registrert. Det betyr at det er store muligheter for at det er arter i området som ikke er blitt registrert.

Bunndyr

Redusert vannføring i Frydlielva vil medføre at bunndyrfaunaen får mindre eller ingen arealer å leve på, og dersom elveleiet tørker helt ut, vil dette føre til at arter forsvinner. Det øvrige bunndyrslivet i området er imidlertid ikke undersøkt i den vedlagte rapporten fra Rådgivende Biologer AS, og det er dermed svært mangelfull kunnskap. Da er det heller ikke mulig å vite om det er noen bunndyrarter som muligens er sjeldne regionalt eller nasjonalt, og effekter på disse er da vanskelig å vurdere. Det bør stilles høyere krav til vitenskapelig krav og dokumentasjon i konsekvensutredninger og her vil vi gjerne henvise til avsnittet om kunnskapsgrunnlag i Naturmangfoldsloven § 8 første ledd som sier; *”Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.”*

Fisk

Aure er registrert ovenfor anadrom strekning. Vannføring i elveløpet vil bli sterkt redusert, og det er kritisk at det er tilstrekkelig vannføring for oppvandring og gyting for fisken.

Naturmiljø, landskap og kulturmiljø

Influensområdet har gode kvaliteter når det gjelder naturmiljø, landskap og kulturmiljø. De tekniske inngrepene vil lokalt være nokså synlige i landskapet og redusert vannføring i Frydlielva som følge av tiltaket vil endre landskapsbildet. Tiltaksområdet er mye brukt i barmarksesongen, da det går turløype opp til Hamlagrø langs elva og det drives jakt i området. Et større gravfelt er registrert nær planlagt rørgate, og de planlagte arealbeslagene vurderes å være negativ for kulturmiljøet i nedre del av tiltaksområdet. Samtidig vil redusert vannføring i Frydlielva medføre noe reduksjon av det inngrepsfrie naturområdet (INON-sone 2) som er registrert sørvest for elven.

Jord, skog- og ferskvannsressurser

Tiltaket vil medføre hogst i produktiv skog, og den planlagte rørgaten for det nedre kraftverket og kraftstasjonen vil beslaglegge beitearealer. Trafikk og ferdsel i anleggsperioden vil også være forstyrrende for beitedyr. I tillegg vil foreslått kraftutbygging ventes å få negativ virkning for framtidige vannforsyningsinteresser, dels ved at tilgangen på råvann avtar og dels ved at redusert vannføring vil kunne gi økt algebegroing i elveløpet.

Bærekraftig bruk

Ved å lese utredningen kommer det tydelig fram at en eventuell utbygging vil medføre betydelige konsekvenser for miljøet og naturen. Under begrunnelse for tiltaket blir det skrevet at: “I anleggsfasen vil tiltaket føre til økt lokal sysselsetting og verdiskapning”. Vi stiller oss undrene til hvilke verdiskapning det menes. Naturen har også en verdi, men blir fort glemt i slike sammenhenger. Videre skrives det at “Den produserte energien er CO²-fri, miljøvennlig og fornybar [..]. Kraftverket blir dermed både en bidragsyter til økt andel fornybar energi, samtidig som det vil være en bidragsyter til globalt reduserte CO²-utslipp”. Vi stiller oss også undrende til denne påstanden om å være miljøvennlig og redusere CO²-utslipp. Den største årsaken til tap av artsmangfold og naturødeleggelser er en konsekvens av arealendringer og arealtap, og videre utbygging av vassdrag derimot virker mot sin hensikt. Flere utbygginger krever mer areal, og fører til en samlet belastning på økosystemer.

Naturvernforbundet Hordaland ønsker også å vise til flere aktuelle småkraftprosjekter som er til vurdering fra flere lokale grunneiere i området. Å la stadig flere småkraftverk få utbyggingstillatelse, fører til at det blir stadig mindre og mindre urørt natur. Arealødeleggelser som følge av utbygginger er en av de største truslene mot det biologiske mangfoldet. Naturmangfoldlovens §10 med prinsipp om økosystemtilnærming og samlet belastning lovfester at nye naturpåvirkninger, som utbygging av småkraftverk, må underlegges en helhetsvurdering av hvilke belastninger økosystemet generelt vil bli utsatt for. Eksisterende eller planlagt belastning i området skal tas inn i vurderingen, og er ikke et argument for videre utbygging. Desto flere inngrep som er gjort eller planlagt utført i området, desto høyere terskel burde NVE ha for tildeling av nye konsesjoner.

Med vennlig hilsen
for Naturvernforbundet Hordaland

Oddvar Skre
Leder Naturmangfaldsgruppa

Bahar Mozfar
Saksbehandler

Kopi til

- Miljøverndepartementet, 8013 Dep, 0030 Oslo
- Olje- og energidepartementet, Postboks 8148 Dep, 0033 Oslo
- Fylkesmannen i Hordaland, Miljøvernavdelinga, Postboks 7310, 5020 Bergen